

Ribarstvo i akvakultura u Iraku

U Iraku se od davnih vremena koristi riba za ishranu, a i danas svaki Iračanin pojede prosječno najmanje 0,5 kg ribe tjedno (26 kg godišnje) i time djelomično podmiruje svoje potrebe za proteinima.

U slatkim vodama Iraka (jezerima, akumulacijama i rijekama), čija je ukupna površina za vrijeme sušnog perioda 7 500 km² a za vrijeme kišnog perioda i do 15 000 km² obitava 68 vrsta riba (A l-D a h a m, 1983). To su Cyprinidae (42 vrste), Cobitidae (10 vrsta), Sisoridae (4 vrste), Heteropneustida (1 vrsta), Bagridae (2 vrste), Siluridae (2 vrste), Poeciliidae (1 vrsta) i Mastacembelidae (1 vrsta). U rijekama na jugu Iraka ima mnogo morskih vrsta koje plimom ulaze iz mora.

U Arapskom zaljevu, čija je površina 239 000 km², a volumen oko 6 000 km³, ima 477 vrsta riba (A l-D a h a m, 1982). Hrskavičave ribe su zastupljene sa 19 vrsta morskih pasa (Squaliformes) i 26 vrsta raža (Rajiformes). Koštunjače su najzastupljenije sa redom Pisiforma, kojih ima 294 vrsta. Pleuronectiforma ima 27 vrsta, Clupeiforma 26 vrsta. Osim navedenih zastupljene su tetradontiformes (22 vrste), Scorpaeniformes (16 vrsta), Atheriniformes (15 vrsta), Gasterosteiformes (7 vrsta), Anguilliformes (6 vrsta), Beryciformes (4 vrste), Siluriformes (3 vrste), Myctophiformes (3 vrste), Elopiformes (2 vrste) i Batrachoides (2 vrste) (A l-D a h a m, 1977, 1979, 1982).

Uzgoj slatkovodnih riba počeo je 1954. godine kada je Odjel za ribarstvo Ministarstva za agronomiju uvezao iz drugih zemalja šarana (Cyprinus carpio). Ličinke dobijene umjetnim mrijescenjem bile su raspodijeljene dijelom seljacima, koji imaju na svojem zemljištu ribnjake, a dijelom su puštene u rijeke. Postignuti su zadovoljavajući rezultati jer su u rijekama na jugu Iraka ribari ulovili velike količine šarana (A l-R o b a a e, 1982). Tokom 1980. godine započelo se na umjetnom jezeru Al-Habbanya sa probnim kaveznim uzgojem ribe, a krajem maja 1981. godine postavljeno je već 60 kaveza i to 50 za produkciju ribe, a 10 u eksperimentalne svrhe. Umjetno jezero A l-H a b b a n y a srednje po veličini od tri slična umjetna jezera Iraka, idealno je za kavezni uzgoj ribe. Površina mu

je za vrijeme najvišeg vodostaja oko 450 km². Ulaz i izlaz iz jezera spojeni su sa rijekom Eufra^t, a jezero služi kao akumulacija za vode koje se svake godine pojavljuju nakon topljenja snijega u brdima sjevernog Iraka. Prema podacima S c o t t a (1982) temperatura jezera od maja do oktobra prelazi 20° C. i doseže maksimum 33° C. Ove temperature pogoduju rastu šarana za razliku od zimskog perioda kada je temperatura vode ispod 12° C.

U Al-Latifiji i Al-Riadthu postoje ribnjaci iz kojih se planira transportirati u druge ribnjake oko 100 000 mlađa šarana mase između 50 i 100 g. Blizu Babilona također postoji veliki ribnjak izgrađen prije nekoliko godina koji ličinkama šarana snabdijeva privatne uzgajivače kao i druge ribnjake.

U Iraku postoje velike mogućnosti za kavezni uzgoj riba u moru i slatkim vodama kao i za ostali uzgoj ribe u potocima i kanalima. Iz kanala, koje puni rijeka Shatt Al-Arab, voda koja otiče u privatne ili državne ribnjake, ima veoma visok postotak kisika i odgovarajuću temperaturu zahvaljujući sjeni mnoštva drveća i palmi, te niski salinitet i kao takova sve uslove za rast potrebnog planktona. Istraživanja na Univerzitetu u Basrhi su pokazala, da riba u ovim potocima i kanalima raste mnogo brže od one u ribnjacima.

Uzgoj ribe je omogućen i time što Irak ima proizvodnju odgovarajuće riblje hrane zahvaljujući razvijenoj peradarskoj industriji i velikim mlinovima. Proizvodi se peletirana riblja hrana, koja se daje bilo ručno bilo automatizirano. Hrana je sastavljena tako da sadrži 20% ribljeg brašna, 15% sojinog brašna, 10% kukuruza, 10% ječma, 5% pšenice i 5% biljnog ulja.

U Iraku ima mnogo organizacija koje se intenzivno bave problemom uzgoja i ulova riba. Jedna od njih je Odjel za ribarstvo i vodena bogatstva na Poljoprivrednom fakultetu u Bashri. Ovaj Odjel je osnovan 1971. godine kao prvi znanstveni odjel u Iraku za studij akvakulture. Studenti se podučavaju o osnovama uzgoja riba, biologiji i bolestima riba, ribarskoj industriji, školjarstvu i oceanologiji. Odjel je započeo radom sa dva iračka profesora, a sav ostali kadar je

bio iz drugih zemalja, Sada na Odjelu rade samo irački stručnjaci, koji su u zadnje vrijeme započeli i s eksperimentalnim uzgojem šarana radi ispitivanja podnošljivosti ove vrste na temperaturu, salinitet, bolesti i raznu hranu.

Druga organizacija je Centar za istraživanje mora koja se bavi ispitivanjem mogućnosti kaveznog uzgoja u moru. Centar se također bavi problemom velikog saliniteta mora u Arapskom zaljevu, zagađenjem mora kao i drugim istraživanjima vezanim uz more. I prijašnjih godina rješavao je na tom polju mnoge probleme.

U Al-Zafaranyi blizu Bagdada postoji Institut za akvakulturu, koji se bavi uzgojem ribe, a na Univerzitetu u Bagdadu postoji studij biologije riba.

Tržište Iraka snabdjeva ribom Iračka ribarska organizacija, koja je najveći nabavljač ribe izlovljene u oceanima i morima. Ova organizacija je započela sa dva ribarska broda dok sada ribarska flota ima više od 25 brodova, ukupnog kapaciteta od oko 100 tona. U toku je nabava i nekoliko brodova za ribolov u slatkim vodama. Veliki dio ribe na tržište dopremaju i privatni ribari, koji međutim, love ribu često na nedopustiv način, upotrebljavajući razne kemikalije, dinamičtili neodgovarajuće mreže čime nanose velike štete.

Uz postojeće veoma dobre uvjete za uzgoj ribe postoje i neki problemi koje će trebati riješiti. U prvom redu to je nedovoljno znanje i iskustvo ihtiologa kao

i neučuenost privatnih ribara i ljudi koji rade na ribnjacima. Drugi problem je prevelika propusnost tla koja onemogućava zadržavanje vode u ribnjacima kao i preveliki salinitet voda i tla koji nastaje uslijed isparavanja kod visokih temperatura. Trebat će se riješiti i pitanje otpadnih voda velikih industrija koje su smještene uz rijeke Eufrat, Tigris i Shatt Al-Arab, kao i posljedica koje su uzrokovane primjenjivanjem pesticida u poljoprivredi.

Brigom za usavršavanjem kadrova i proširenjem znanstvenih istraživanja doći će i do povećanja ribljeg fonda i time osiguravanja one vrste hrane koja je toliko značajna u ishrani svakog Iracana.

Dr Kabil Al Sabti

LITERATURA

- Al-Daham, N. K. (1977):* Fishes of Iraq and the Arab Gulf, Vol. 1, Squaliformes to Atheriniformes, Center for Arab Gulf studies publications, No. 9 Arabaska.
- Al-Daham, N. K. (1979):* Fishes of Iraq and the Arab Gulf, Vol. 2, Order Beryciformes-Order Perciformes (Suborder Percoidei), University of Basrah, Iraq, Arabaska
- Al-Daham, N. K. (1982):* The Ichthyofauna of Iraq and the Arab Gulf, A Check-List, Basrah Natural History Museum Publication, No. 4, University of Basrah, Iraq.
- Al-Robaae, K. (1982):* Referat.
- Scott, D. (1982):* Iraq Grows Carp, The Scottish way, Fish Farming International, Vol. 9, No. 2 : 14—15.